

Opinia Komitetu Regionów „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego, jakie skutki dla samorządu terytorialnego?”

(2008/C 325/08)

KOMITET REGIONÓW

- podkreśla znaczenie inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”, która umieściła region Morza Śródziemnego w centralnym miejscu harmonogramu prac instytucji europejskich, stała się tematem debat i zachęciła do przemysłów na poziomie odpowiadającym wyzwaniu;
- jest przekonany, że inicjatywy podejmowane po obu stronach basenu Morza Śródziemnego, które skupiają się wyłącznie na podejściu dyplomatycznym, nie doprowadzą do powstania trwałych rozwiązań, o ile demokracja lokalna nie znajdzie się w centrum debaty, tak pod względem jej umocnienia, jak i bezpośredniej współpracy regionów i miast znajdujących się po obu stronach Morza Śródziemnego w ramach inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”;
- przypomina, że to na szczeblu terytorialnym zarządzania można opracować rozwiązania służące z jednej strony przystosowaniu się, a z drugiej podjęciu wyzwań wynikających z globalizacji w ścisłej współpracy z pozostałymi poziomami władz instytucjonalnych. Władze lokalne i regionalne, zwłaszcza w Europie, stopniowo utwierdziły swą pozycję poziomu władzy odpowiedniego dla znalezienia takich rozwiązań;
- wobec powyższego ponownie zwraca się o uznanie władz lokalnych i regionalnych za istotnych partnerów procesu barcelońskiego i współpracy eurośródziemnomorskiej;
- postanawia propagować ideę utworzenia **Eurośródziemnomorskiego Zgromadzenia Regionalnego i Lokalnego** (Assemblée Régionale et Locale euro-méditerranéenne — **ARLEM**) składającego się z członków Komitetu Regionów, przedstawicieli europejskich i międzynarodowych stowarzyszeń działających w ramach współpracy eurośródziemnomorskiej z jednej strony, a z drugiej takiej samej liczby przedstawicieli samorządów terytorialnych państw południowych i wschodnich wybrzeży basenu Morza Śródziemnego, jako stałej platformy dialogu, wymiany i współpracy oraz wzywa do uznania go za organ doradczy w ramach przyszłego kierownictwa inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”, podobnie jak miało to miejsce w wypadku Eurośródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego (APEM) na poziomie parlamentów krajowych.

Sprawozdawca generalny: Isidoro GOTTARDO, radny miasta Sacile

Dokument źródłowy

Wniosek francuskiej prezydencji Rady Unii Europejskiej z 13 czerwca 2008 r. o opinię w sprawie: „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego, jakie skutki dla samorządu terytorialnego?” oraz komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie: „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”

COM(2008) 319 wersja ostateczna

I. UWAGI OGÓLNE

KOMITET REGIONÓW

1. Podkreśla znaczenie inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”, która umieściła region Morza Śródziemnego w centralnym miejscu harmonogramu prac instytucji europejskich, stała się tematem debat i zachęciła do przemyśleń na poziomie odpowiadającym wyzwaniu. Jednocześnie z zadowoleniem przyjmuje aspekt praktyczny oraz polityczną wizję projektu podjętego z inicjatywy prezydencji francuskiej w Radzie Unii Europejskiej, którą poparło 13 państw partnerskich z południowych i wschodnich obszarów basenu Morza Śródziemnego.

2. Wyraża zadowolenie z powodzenia niektórych środków i inicjatyw podjętych do chwili obecnej w ramach procesu barcelońskiego, ubolewa jednak nad brakiem znaczących postępów w zakresie zapewnienia pokoju, bezpieczeństwa oraz rozwoju ludzkiego i społecznego, jak i nad brakiem zaangażowania ze strony władz lokalnych i regionalnych.

3. Podkreśla, że „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” w swym nowym wydaniu powinien umożliwić przejście od systemu współpracy wyłącznie międzyrządowej do projektu dialogu obywateli zamieszkujących trzy wybrzeża tego basenu, zwłaszcza współpracy między krajami południowych i wschodnich wybrzeży Morza Śródziemnego włączając doń władze lokalne i regionalne w ramach konkretnych, uzgodnionych projektów wpisujących się w globalną strategię opartą na potrzebach obywateli i na solidarności.

4. Uważa, iż jednym z warunków powodzenia współpracy krajów eurośródziemnomorskich na rzecz zacieśnienia partnerstwa poprzez inicjatywę „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” jest znalezienie nowych zagadnień sprzyjających jej rozwojowi, tak aby korzyści z niej płynące stały się jasne i konkretne dla obywateli, dzięki przekształceniu deklaracji zasad w dostrzegalne działania, co pociąga za sobą znaczne włączenie doń decydentów politycznych szczebla lokalnego i regionalnego oraz przejrzystą i jasną politykę komunikacyjną.

5. Zauważa, że możliwość nasilenia działań władz lokalnych i regionalnych oraz społeczeństwa obywatelskiego w zakresie polityki publicznej jest często ograniczona niskim poziomem demokracji lokalnej i procesu rzeczywistej decentralizacji, zwłaszcza w krajach południowych i wschodnich wybrzeży basenu Morza Śródziemnego.

6. Stwierdza jednocześnie, że decentralizacja i sprawowanie rządów na szczeblu lokalnym z udziałem obywateli nie zawsze idą w parze. W niektórych państwach Unii Europejskiej i poza nią władze lokalne i regionalne wspólnie stoją przed wyzwaniem zwiększenia udziału w wyborach, a także propagowania uczestnictwa obywateli oraz włączania środowiska stowarzyszeń w opracowywanie strategii i przygotowywanie ważnych projektów miejskich lub regionalnych.

7. Jest przekonany, że inicjatywy podejmowane po obu stronach basenu Morza Śródziemnego, które skupiają się wyłącznie na podejściu dyplomatycznym, nie doprowadzą do powstania trwałych rozwiązań, o ile demokracja lokalna nie znajdzie się w centrum debaty, tak pod względem jej umocnienia, jak i bezpośredniej współpracy regionów i miast znajdujących się po obu stronach Morza Śródziemnego w ramach inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”.

8. W tym też duchu docenia deklarację szefów państw i rządów krajów uczestniczących w partnerstwie eurośródziemnomorskim, którzy spotkali się w Paryżu 13 lipca br., podkreślającą, że *ważne jest, by społeczeństwo obywatelskie, władze lokalne i regionalne oraz sektor prywatny czynnie włączyli się we wdrażanie „Procesu barcelońskiego: Unii na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”.*

9. Uważa jednak, że nie należy stawiać na równi tych, którzy posiadają legitymację demokratyczną, np. władz lokalnych i regionalnych, oraz tych, którzy jej nie posiadają, np. społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego.

10. Podziela także pogląd szefów państw i rządów krajów partnerstwa eurośródziemnomorskiego, że „podział zakresu odpowiedzialności za ten proces, ustanowienie rządów na zasadzie równouprawnienia wszystkich stron oraz przekształcenie go w konkretne projekty, które byłyby bardziej widoczne dla obywateli, sprawi, że relacje między trzema wybrzeżami Morza Śródziemnego staną się bardziej konkretne i widoczne dzięki projektom regionalnym oraz dodatkowym projektom opracowanym na niższym poziomie administracji, które będą przydatne dla obywateli i regionu”.

11. Powiadamia o gotowości władz lokalnych i regionalnych do wzbogacenia inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” oraz o ich zaangażowaniu się na jego rzecz poprzez propagowanie demokracji lokalnej i współpracy zdecentralizowanej.

12. Przypomina o doświadczeniach związanych z wprowadzaniem europejskiej polityki w różnych dziedzinach, której wdrażanie w większości wypadków wymaga zaangażowania ze strony władz lokalnych, ich środków oraz działań, podkreślając w ten sposób konkretną wiedzę praktyczną i specjalistyczną europejskich władz lokalnych i regionalnych w zakresie zarządzania i zajmowania się problemami obszarów miejskich i wiejskich dotyczących środowiska naturalnego, energii, transportu, ochrony cywilnej, zjawisk migracyjnych, rozwoju gospodarczego oraz wielu innych priorytetów procesu barcelońskiego, które nadal obowiązują, takich jak dialog międzykulturowy, edukacja, jego wymiar ludzki i społeczny. Ubolewa wobec powyższego, że projekty rozwoju, załączone do wniosków ze szczytu w Paryżu, nie były przedmiotem wcześniejszych konsultacji z władzami regionalnymi i lokalnymi pomimo konieczności ich włączenia w przyszłe etapy wdrażania i podkreśla konieczność zmiany w przyszłości tego podejścia międzyrządowego poprzez włączenie doń wszystkich odnośnych poziomów sprawowania rządów.

13. Podobnie jak to uczynił w poprzednich opiniach w tej sprawie, kładzie nacisk na znaczenie zaangażowania władz lokalnych i regionalnych nie tylko na etapie wdrażania, ale także w cały proces współpracy od chwili przygotowywania strategii, poprzez wdrażanie programów i projektów, aż do etapu monitorowania procesu wdrażania strategii i oceny wyników, zwłaszcza w wypadku inicjatyw w dziedzinach, w których władze lokalne i regionalne uzyskały szerokie i bezpośrednie kompetencje, takich jak np. urbanistyka i zagospodarowanie przestrzenne, zarządzanie zasobami wodnymi, utylizacja odpadów i zarządzanie w tym zakresie, środowisko naturalne, skutki zmian klimatycznych na danym obszarze, jego rozwój gospodarczy, zarządzanie dziedzictwem kulturowym i historycznym oraz dbałość o jego dobry stan, rozwój turystyki lokalnej, podstawowe usługi w zakresie zdrowia publicznego, polityka integracji i spójności społecznej.

14. Z zadowoleniem przyjmuje zbliżającą się inaugurację nowego programu CIUDAD w ramach istniejącego europejskiego instrumentu sąsiedztwa i partnerstwa, którego zadaniem jest wspieranie współpracy w zakresie rozwoju obszarów miejskich i dialogu w regionie śródziemnomorskim. Zgadza się, że do zagadnień priorytetowych należą równowaga środowiska naturalnego, wydajność energetyczna, zrównoważony rozwój gospodarczy i zmniejszenie różnic społecznych — dziedziny, w których władze lokalne i regionalne mają rozległe i bezpośrednio uprawnienia i w których można skorzystać z dużego doświadczenia i wiedzy europejskich władz lokalnych i regionalnych.

15. Zwraca uwagę na to, że kwestie finansowe inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” nie zostały do tej pory uściślone i że władze lokalne i regionalne mogą zostać partnerami politycznymi, technicznymi i finansowymi w przygotowaniu i wdrożeniu strategii oraz projektów odpowiadających na rzeczywiste potrzeby obywateli, jak i celem tej inicjatywy. Podkreśla ponadto, że inicjatywa „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” nie zmienia w ogóle pod względem programowania i finansowania wymiaru śródziemnomorskiego europejskiej polityki sąsiedztwa.

16. Przypomina, że to na szczeblu terytorialnym zarządzania można opracować rozwiązania służące z jednej strony przystosowaniu się, a z drugiej podjęciu wyzwań wynikających z globalizacji w ścisłej współpracy z pozostałymi poziomami władz instytucjonalnych. Władze lokalne i regionalne, zwłaszcza w Europie, stopniowo utwierdziły swą pozycję poziomu władzy odpowiedniego dla znalezienia takich rozwiązań.

17. Wobec powyższego ponownie zwraca się o uznanie władz lokalnych i regionalnych za istotnych partnerów procesu barcelońskiego i współpracy eurośródziemnomorskiej.

18. Uznaje rolę i doświadczenie różnych krajowych, europejskich i międzynarodowych sieci i stowarzyszeń władz lokalnych i regionalnych działających w dziedzinie zdecentralizowanej

współpracy eurośródziemnomorskiej, jak i ich konkretną wiedzę i praktyczną znajomość interesujących je obszarów ⁽¹⁾. Stąd też pojawia się konieczność częstszego wspólnego podejmowania działań i harmonizowania celów współpracy zdecentralizowanej z celami partnerstw eurośródziemnomorskich, by uzyskać optymalne wyniki.

19. Potwierdza swe poparcie dla deklaracji przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych regionu Morza Śródziemnego przyjętej na Forum władz lokalnych i regionalnych UE i regionu Morza Śródziemnego 23 czerwca 2008 r. w Marsylii.

20. W tym kontekście podziela wolę demokratycznie wybranych władz lokalnych i regionalnych oraz ich stowarzyszeń utworzenia instrumentu instytucjonalnego, instrumentu właściwego dla władz terytorialnych, zapewniającego ich stałe przedstawicielstwo w inicjatywie „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” i czynny wkład w jej prace, ponawiając w ten sposób apele Komitetu Regionów zawarte w jego wcześniejszych opiniach w tej sprawie.

21. W związku z tym stawia sobie za cel powołanie Eurośródziemnomorskiego Zgromadzenia Regionalnego i Lokalnego (Assemblée Régionale et Locale euro-méditerranéenne — ARLEM) składającego się w równym stopniu z członków reprezentujących demokratycznie wybrane władze lokalne i regionalne z Unii Europejskiej oraz z krajów partnerskich basenu Morza Śródziemnego, na wzór Europejsko-Śródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego (APEM) stanowiącego organ reprezentacyjny w skali parlamentarnej.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

22. Wzywa organy zarządzające inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”, by poza politycznym uznaniem władz lokalnych i regionalnych, formalnie i konkretnie włączyły je w tę inicjatywę oraz w proces współpracy.

23. W związku z tym wzywa do określenia w nowych dokumentach roboczych roli władz lokalnych i regionalnych jako pełnoprawnych partnerów procesu współpracy w ramach wznowienia inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”.

24. Nalega, by władze lokalne i regionalne uczestniczyły na wcześniejszym etapie, wspólnie z rządami centralnymi, w przygotowywaniu układów o stowarzyszeniu, dokumentów strategicznych oraz planów działań ustanawianych w stosunkach dwustronnych między Unią Europejską a krajami partnerskimi południowego i wschodniego wybrzeża Morza Śródziemnego, zwłaszcza w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa.

⁽¹⁾ Liczne sieci, stowarzyszenia i ośrodki włączyły się w konkretne działania, badania i opracowania dotyczące poszczególnych krajów i współpracy eurośródziemnomorskiej. Wskazane byłoby zebranie tych prac, zapoznanie się z nimi, wyciągnięcie z nich wniosków oraz przygotowanie nowej inicjatywy na podstawie wiedzy zdobytej w ten sposób. Na przykład sprawozdanie światowe „Miasta i rządy lokalne zjednoczone na rzecz decentralizacji i demokracji lokalnej” dotyczy sytuacji w krajach partnerskich należących do inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”.

25. Stąd też wzywa rządy państw obszaru eurośroziemnomorskiego do ustanowienia mechanizmów zorganizowanego dialogu krajowego i konsultacji z podmiotami szczebla niższego niż krajowy (lokalnego i regionalnego), partnerami społecznymi i społeczeństwem obywatelskim poprzez włączenie doń sieci i stowarzyszeń władz lokalnych i regionalnych.

26. Postanawia propagować ideę utworzenia **Eurośroziemnomorskiego Zgromadzenia Regionalnego i Lokalnego** (Assemblée Régionale et Locale euro-méditerranéenne — **ARLEM**) składającego się z członków Komitetu Regionów, przedstawicieli europejskich i międzynarodowych stowarzyszeń działających w ramach współpracy eurośroziemnomorskiej z jednej strony, a z drugiej takiej samej liczby przedstawicieli samorządów terytorialnych państw południowych i wschodnich wybrzeży basenu Morza Śródziemnego, jako stałej platformy dialogu, wymiany i współpracy oraz wzywa do uznania go za organ doradczy w ramach przyszłego kierownictwa inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”, podobnie jak miało to miejsce w wypadku Eurośroziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego (APEM) na poziomie parlamentów krajowych.

27. Wzywa właściwe służby Komisji Europejskiej do zharmonizowania, skoordynowania i powiązania tego nowego aktywnego podejścia z różnymi istniejącymi już programami, projektami i instrumentami wspólnotowymi⁽²⁾ i instrumentami współpracy eurośroziemnomorskiej⁽³⁾, tak aby można było skorzystać ze zdobytego doświadczenia, uniknąć pokrywania się działań oraz poczynić większe postępy.

28. Proponuje, by zbadać możliwość dostosowania istniejących strukturalnych mechanizmów wsparcia do kontekstu śroziemnomorskiego, co realizowano by głównie poprzez politykę spójności społeczno-gospodarczej, dzięki której współpraca władz lokalnych i regionalnych Unii Europejskiej i krajów basenu Morza Śródziemnego opierałaby się na wymiarze terytorialnym.

29. Wzywa organy zarządzające inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego”, do wykorzystania okazji wznowienia tego procesu, by przeprowadzić

reformę władz lokalnych oraz decentralizację w niektórych krajach południowych i wschodnich wybrzeży Morza Śródziemnego, a w pozostałych dać sygnał do rozpoczęcia procesów decentralizacji.

30. Proponuje niniejszym wybór strategii na rzecz umocnienia instytucjonalnego władz lokalnych i regionalnych oraz wprowadzenie programów modernizacji administracji i wdrożenia projektów kształcenia zasobów ludzkich na szczeblu lokalnym i regionalnym.

31. Uważa, że zwiększenie poczucia odpowiedzialności demokratycznie wybranych przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych przyczyni się do powstania wielopoziomowego systemu sprawowania rządów, w którym do procesów decyzyjnych, opracowania, wdrożenia i oceny polityki publicznej i polityki rozwoju włącza się organy różnych szczebli.

32. Sugeruje, by zaangażować miejscowy kapitał ludzki, techniczny i naukowy do wdrażania projektów oraz do osiągnięcia optymalnego udziału obywateli, tak aby poczuli się oni odpowiedzialni za proces współpracy i projekty realizowane w jego ramach.

33. Na zakończenie stwierdza, że dynamiczne procesy inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego” mogą stać się dla wszystkich podmiotów różnych szczebli okazją do nauki, zawierania nowych kontaktów, nowymi sposobami wzajemnego uznania. Jednocześnie umożliwiają one różnym zaangażowanym w nie podmiotom (administracji centralnej i zdecentralizowanej, władzom lokalnym i regionalnym, społeczeństwu obywatelskiemu) naukę nowego podejścia do rozwoju i demokracji lokalnej.

34. Wzywa swego przewodniczącego do przekazania niniejszej opinii francuskiemu przewodnictwu UE, współprzewodnictwu Unii na rzecz Regionu Morza Śródziemnego, Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, Śroziemnomorskiemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu oraz szefom państw i rządów południowych i wschodnich krajów śroziemnomorskich.

Bruksela, 9 października 2008 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Luc VAN DEN BRANDE

⁽²⁾ Na przykład: fundusze współpracy międzyregionalnej, polityka rozszerzenia Unii Europejskiej skierowana na kandydatów takich jak Chorwacja i Turcja.

⁽³⁾ Na przykład: europejska polityka sąsiedztwa, programy wspólnotowe, takie jak Erasmus Mundus czy ramowy program badań i rozwoju, dialog 5+5 pomiędzy krajami basenu Morza Śródziemnego z Unii Europejskiej i z Maghrebu.